

Pitanje o(p)stanka mladih u ruralnim područjima¹

Ivana Golek¹, Nataša Bokan²

¹Kirchrain 28, 8810 Horgen, Švicarska

²Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska 25, Zagreb, Hrvatska
(nbokan@agr.hr)

SAŽETAK

Odlazak mladih iz ruralnih područja dugotrajan je depopulacijski uzrok koji dovodi do značajne devitalizacije koja sve snažnije pogađa ruralna područja u Hrvatskoj. Time mladi, kao neophodan resurs ruralnih zajednica, postaju sve ranjivija društvena skupina. Karlovačka županija pretežno je ruralna i podložna je egzodusu mladih. Cilj je ovoga rada utvrditi zadovoljstvo mladih životom na selu u Karlovačkoj županiji te utvrditi njihove motive za ostanak ili odlazak sa sela. Kvalitativno istraživanje provedeno je 2022. godine, a podatke smo prikupili metodom intervjua na uzorku mladih iz 15 općina/gradova Karlovačke županije. Rezultati istraživanja pokazali su kako su mladi skloni iseljavanju zbog nedostatka posla i nemogućnosti ostvarenja vlastitih potencijala. Također, rezultati pokazuju kako je kvaliteta života u općinama različita te mlade uz selo veže osjećaj privrženosti zbog kojeg često biraju u njemu ostati.

Ključne riječi: mladi, ruralna područja, kvaliteta života, migracijske tendencije, napuštanje sela

UVOD

U ovom radu bavit ćemo se mladima u ruralnim područjima. Ruralne sredine u Hrvatskoj nerijetko su izolirana područja koja mladi uslijed nedostatka bitnih sadržaja imaju tendenciju napuštati. Hrvatsko selo doživjelo je demografski slom, posebno u posljednjih nekoliko desetljeća (Žutinić i Bokan, 2008). Modernizacija i deruralizacija kao ključni

procesi nositelji su tog sloma. Situacija je s godinama sve lošija i stanovništvo drastično opada, pri čemu su posebno ugrožena ruralna područja.

Mladi su kao akteri društvenog razvoja važan resurs lokalnih zajednica i ključni u očuvanju ruralnih područja. Selo se sa svojim prednostima i nedostacima može promatrati kao mirno utočište, a s druge strane kao mjesto

¹Rad je nastao na temelju diplomskog rada prve autorice, naslova „Pitanje o(p)stanka mladih u ruralnim područjima: primjer Karlovačke županije“, obranjenog 1. srpnja 2022. na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Nataše Bokan. Cjeloviti diplomski rad dostupan je na mrežnoj stranici Digitalni akademski arhivi i repozitoriji (Dabar).

zakinutosti zbog nekih aspekata niže kvalitete života. Nerijetko se smatra da mladi ne mogu ostvariti svoje potencijale na selu jer je kapital sela u smislu razvijenosti, infrastrukture i kulturnog te zabavnog sadržaja oskudan. Posebno osjetljivom skupinom mladih u ruralnim područjima smatraju se nezaposleni mladi te visokoobrazovani pojedinci. Upravo je obrazovanje često činitelj napuštanja zajednica, kao i potraga za boljim poslovnim mogućnostima. Visokoobrazovani pojedinci često biraju ostati u sredinama gdje su studirali jer u svojim zajednicama nemaju posao u struci.

Život na selu posljednjih je godina dobio i novu dimenziju uslijed raznih popratnih globalnih događanja kao što je donedavno aktualna pandemija COVID-19. Pojedinci biraju mirnije sredine gdje su u potpunom doticaju s prirodom. Pozitivnom stranom života na selu smatraju se netaknuta priroda, mir i čisti okoliš. U prednosti života na selu ubrajaju se i međuljudski odnosi prema istraživanju Grgića i sur. (2010) te Žutinić i sur. (2010). Na selu je međusobno dobra interakcija i komunikacija između pojedinaca. Međusobna poznanstva doprinose snažnijem djelovanju unutar zajednice.

Mladi su ključ očuvanja ruralnih zajednica i važno je prepoznati njihove potrebe i želje kako bi se zajednice razvile. Mladi² učestalo nosi epitet nezrele generacije koja nije sposobna stvarati promjene, ali oni su važan resurs i bitno je zaustaviti njihovo napuštanje ruralnih zajednica.

MATERIJAL I METODE

Naše istraživačko pitanje bilo je usmjereno na perspektivu mladih ljudi iz ruralnih područja Karlovačke županije spram sela i života u njemu, na ono što smatraju prednostima i nedostacima te na ključne odrednice njihovog ostanka na selu.

Istraživanje je bilo kvalitativno, a podatke smo prikupili metodom polustrukturiranog intervjua. Intervjui su audiozapisani uz privolu sugovornika, potom transkribirani te je na temelju transkripta provedena analiza. Protokol intervjua sadržavao je pitanja o zadovoljstvu životom mladih u ruralnim područjima Karlovačke županije te pitanja o afinitetima za ostankom ili odlaskom iz njihove ruralne zajednice. Protokol intervjua sastojao se od 16 pitanja otvorenog tipa. Prvi dio pitanja odnosio se na stavove, mišljenja, iskustva, znanja, vještine, događaje koji su mogli utjecati na odluke sugovornika/ca o životu na selu. Sugovornicima su postavljena pitanja o prednostima i nedostacima života na selu, o životu u gradu, o njihovoj vezanosti za selo i o tome kako vide svoju budućnost. Drugi set pitanja odnosio se na život u njihovoj zajednici i razvijenost same zajednice te na mogućnosti koje ona pruža za mlade. Prilikom analize sugovornike smo oslovljavali sa „sugovornik/ca A, B, C...“, dok spol sugovornika i općina/grad iz kojih dolaze nisu izmijenjeni. Intervju je polustrukturiran. Intervjuiranje je provedeno telefonskim putem u travnju i svibnju 2022. godine. Intervjui su trajali od 17 do 22 minute i audio zabilježeni mobilnom aplikacijom te su potom transkribirani.

²Osim izraza „mladi“, u radu ćemo koristiti i termin „mladež“. Mladež je sinonim za mlade; mladi naraštaj. Često se upotrebljava za točno određene skupine mladih. Npr. mladež političke stranke, vatrogasna mladež itd. U karlovačkom kraju u govoru se može nerijetko čuti upravo riječ mladež. Kod starijih generacija popularan je i izraz „omladina“.

Uzorkovanje je provedeno sukladno kvalitativnoj metodologiji te je korištena metoda snježne grude. Uzorak od 15 sugovornika bio je sastavljen od mladih ljudi iz 15 različitih općina/gradova (od ukupno 22) u Karlovačkoj županiji, pri čemu su obuhvaćeni sugovornici različite dobi, obrazovanja i zanimanja. Obuhvaćeni su mladi u dobi od 18 do 30 godina, prosječne dobi 24,7 godina. Dobnu skupinu mlađu od 18 godina nismo obuhvatili jer u toj dobi još pohađaju školu te je pretpostavka da još nisu donijeli odluku o ostanku na selu ili odlasku, dok od 18. godine nadalje mladi već počinju donositi odluke o daljnjem obrazovanju, mogućem studiranju, selidbi, zaposlenju i slično. U uzorku je bilo 9 sugovornica i 6 sugovornika, od toga je osam visokoobrazovanih, troje studenata, devet zaposlenih, te troje studenata koji rade. Niti jedan sugovornik nije nezaposlen, što predstavlja ograničenje istraživanja, jer time nismo obuhvatili perspektivu nezaposlenih, što zasigurno na određeni način usmjerava rezultate.

REZULTATI I RASPRAVA

Tematska analiza podataka provedena je putem deskriptivnog i interpretativnog kodiranja, grupiranja kodova koji čine kodne grupe, koje su prikazane u kodnoj shemi (Slika 1) sa svim kodovima koje je iznjedrila analiza. U ovom radu, zbog ograničenog prostora, bavit ćemo se samo najvažnijim dijelom rezultata. Kodiranjem je izdvojeno pet tema koje obuhvaćaju viđenje sugovornika: kako mladi vide prednosti života na selu, koji su nedostaci života na selu, obrazovanje i poslovne mogućnosti na selu, razvijenost zajednice i prilike za mlade te afiniteti i motivacija za ostanak ili odlazak sa sela.

Prednosti života na selu

Konotacije o životu na selu su ambivalentne, one idu od negativnih, vezanih često za nižu razinu razvijenosti, do pozitivnih, često vezanih za ruralnu idilu i hedonistički diskurs sela (Woods, 2020). Prema dosadašnjim istraživanjima pozitivnim se okolnostima smatraju čisti zrak, priroda i okoliš, zdravija hrana, bolji međuljudski odnosi u maloj zajednici, sloboda u smislu vlastitog dvorišta i nekretnina, manje kriminala itd. Naši sugovornici sličnih su razmišljanja. Prema rezultatima istraživanja, sugovornici ruralnih područja Karlovačke županije najpozitivnijim smatraju ekološku i estetsku dimenziju sela - ljepotu prirode i zelenilo, odnosno okoliš. Pozitivnim smatraju poznanstva i međusobno dobru komunikaciju u zajednici, iako su svjesni kako to može biti i nedostatak zbog pojave tračeva. Postojanje zajednice za naše sugovornike predstavlja važnu prednost života na selu, iako govore da su poznanstva ujedno i pozitivna i negativna strana života na selu. Također, sugovornici smatraju kako na selu imaju svoju slobodu i mir u vidu vlastitih nekretnina i dvorišta. Sloboda kretanja i vlastiti prostor, uzgoj vlastite hrane u vrtovima te stočarstvo također su važna uporišta slobode koju sugovornici vežu za život na selu.

Psihološka dimenzija se također pokazala vrlo značajnom. Sugovornici ističu da su posebno privrženi selu, iako ne uvijek sasvim jasno artikulirajući što je to za što su vezani, pa primjerice govore o atmosferi drukčijoj nego u gradu ili o 'neobjašnjivom osjećaju' privrženosti i želji za životom na selu koji postaju sve snažniji.

Sugovornici prednošću života na selu smatraju i nepostojanje gužve te činjenicu da se na selu osjećaju sigurnije jer je manje kriminala.

Zanimljiva je perspektiva sugovornika, suprotna stereotipnom doživljaju sela, prema kojoj smatraju kako na selu postoje šire mogućnosti za provođenje slobodnog vremena nego je to u gradu, ponajviše zbog užurbanog načina života u gradu i gubitka vremena na putovanje, u kojem se vrijeme dijeli u pravilu na 'posao' i 'kuću'.

Nedostaci života na selu

Nedostaci života na selu mogu biti presudni čimbenik ostanka ili odlaska mladih iz ruralnih sredina. Ono što se često prvo ističe kao nedostatak izostanak je društvenih i kulturnih sadržaja što neki sugovornici navode kao jedini nedostatak. Mladi se na selu nemaju gdje zabavljati i osuđeni su na zabavu u lokalnim kafićima. Jedina mjesta za mlade nalaze se u većim gradovima gdje je ponuda društvenih događanja daleko bogatija (festivali, manifestacije). Veliki problem ruralnih područja jest i manjak poslovnih mogućnosti zbog kojih mladi najviše migriraju. Iako u uzorku nismo zahvatili nezaposlene, sugovornici ističu problem manjka poslova, naglašavajući da posla ima samo tijekom „sezona“. Sugovornici su svjesni da taj nedostatak potiče masovno iseljavanje ljudi iz ruralnih područja. Sugovornice također u kontekstu iseljavanja navode i smanjene mogućnosti za pronalaskom partnera ili za pronalaskom skupine istomišljenika. Ipak, u dijelu Karlovačke županije poslovne su mogućnosti dobre. U pojedinim su općinama izgrađene poslovne zone gdje se mladi pretežno i zapošljavaju. Mladi putovanje na posao ne vide kao problem te često putuju u obližnja mjesta ili susjednu Sloveniju zbog posla.

Iako se prijašnjim istraživanjima istaknulo kako je alkoholizam veći problem u gradovima,

mladi ga ističu kao značajan problem, navodeći da je društvo na selu sklonije opijanju. Jedan od dodatnih problema koji se istaknuo u rezultatima jest problem pretilosti uslijed ograničenih aktivnosti za djecu i odrasle. Sveukupno, mladi se osjećaju zaknutima za ostvarenje vlastitih potencijala i ne mogu napredovati u svojim lokalnim zajednicama. Također, njihov je dojam kako je selo zahvatila depopulacija i sve više mladih iseljava. Sugovornici su mišljenja kako većina mladih izbjegava živjeti na selu jer je postao trend seliti se u grad, a djelomično to objašnjavaju i pregršću obaveza na selu gdje se mladi nisu nakon posla slobodni odmarati, već imaju dodatan posao uređivanja okućnice.

Obrazovanje i poslovne mogućnosti na selu

Broj škola u Županiji ne manjka, ali je u srednjim školama manjih gradova izbor smjerova oskudan, stoga mladež putuje unutar Županije. U Karlovačkoj županiji 13 je srednjih škola, od čega ih je 9 u Karlovcu, jedna u Slunju, jedna u Dugoj Resi te dvije u Ogulinu. Grad Ozalj nema srednju školu. Mladi gravitiraju prema srednjim školama u Karlovcu jer je veći izbor smjerova nego što je primjerice u Slunju. Puno mladih iz Županije ide u srednje škole u Zagreb, Jastrebarsko, Korenicu i Topusko. Zbog sve manjeg broja djece, škole se zatvaraju. Posebno su ugrožene područne škole čiji je kapacitet manji. Mladi smatraju kako je kvaliteta obrazovanja u njihovim školama prosječna, ali školama nedostaje suvremenija tehnička opremljenost. Sugovornici smatraju kako je izbor smjerova izrazito uzak i stoga teže upisivati srednje škole u većim gradovima gdje su im mogućnosti brojnije. Što se tiče fakulteta, mladi Karlovačke županije uglavnom upisuju fakultete u gradovima koji su bliže

njihovoj županiji. Jedan od problema koji se istaknuo ovim istraživanjem vezan je uz etničke manjine. Naime, u jednoj od općina živi romska populacija, te zbog predrasuda prema Romima, roditelji ne žele upisivati djecu u školu koju pohađa znatan broj učenika romske manjine. Ova situacija pokazuje da su potrebne adekvatne obrazovne i druge mjere koje bi potaknule inkluzivne prakse u ovoj multietničkoj lokalnoj zajednici. Što se tiče poslovnih mogućnosti u općinama Karlovačke županije, one su podijeljene. U određenim općinama, kao što je općina Barilović, ima zaista veliki broj poslovnih mogućnosti, dok je u općinama Rakovica, Cetingrad ili Vojnić spektar zanimanja izrazito deficitaran. Neki od sugovornika navode kako većina mladih na kraju rade kao konobari jer drugog posla u općini jednostavno nema. Tako je, primjerice, općina Rakovica ograničena na sezonske poslove u turizmu.

Razvijenost zajednice i prilike za mlade

Ono što svakako ukazuje na razvijenost zajednice doseljavanje je stanovništva. Rezultati pokazuju kako postoji jasna razlika između pojedinih općina. Prema viđenju sugovornika, neke su općine i gradovi atraktivni, privlače mlade obitelji, nude poslovne prilike, u njima se uređuje i obnavlja infrastruktura i društveni centri te u njima postoji potražnja za nekretninama i slobodnim parcelama (Barilović, Ozalj, Draganić, Duga Resa). S druge strane su općine koje stagniraju i gotovo da nema napretka u njima. U njima mladi nemaju mogućnosti za napredak, a udruge za mlade gotovo da i ne postoje. Inače, gotovo su sve udruge orijentirane na sport – nogomet, ribolov, rukomet. Ostale udruge su vatrogasna

društva i kulturno-umjetnička društva i to su jedine udruge u koje se mladi mogu uključiti u seoskim zajednicama. Sugovornici navode da se u lokalnim zajednicama javlja i problem nepovjerenja prema mladim ljudima, a potom i mladih prema lokalnim upravama, jer se mladima ne dozvoljava korištenje lokalnih vatrogasnih domova, društvenih domova i prostorija u vlasništvu lokalnih uprava. Nepoticanje pa i onemogućavanje inicijativa mladih u ruralnim lokalnim zajednicama predstavlja jedan od značajnijih problema u ruralnim područjima Karlovačke županije. Uz to, mladi ističu kako se u zajednicama pojavljuje problem političke nepodobnosti te da je čest slučaj zadržavanja iste 'vlasti' godinama.

Afniteti i motivacija za ostanak ili odlazak sa sela

Motivacija za ostanakom na selu za naše sugovornike vrlo je raznolika pa se ona kreće na kontinuumu od izrazite motivacije da se doprinosi napretku ruralne zajednice i patriotizma sve do osjećaja osuđenosti na selo zbog nepostojanja drugih mogućnosti. U svakom slučaju, moramo ponovno naglasiti da smo zahvatili populaciju mladih koja u pravilu ne planira iseliti, no moguće je da bi rezultati bili znatno različiti među nezaposlenim mladima. I ovo, kao i ranija istraživanja (Žutinić i Bokan, 2008), pokazalo je kako na neke pojedince djeluje psihološka privrženost selu te da zato biraju ostati u ruralnom području za koje su emocionalno vezani ili se nakon školovanja vratiti u isto. Mladi su naveli kako ih najviše za njihovo mjesto veže obitelj i osjećaj pripadanja i privrženosti.

Mladi su svjesni trenda iseljavanja u druge zemlje koji potiču potraga za bolje plaćenim poslom i poslovnim napretkom te želja za

osamostaljenjem jer mladima danas nije prihvatljivo da u jednoj kući živi više generacija.

ZAKLJUČAK

Najvećim nedostacima života na selu sugovornici u našem istraživanju smatraju nedostatak sadržaja za mlade, loše poslovne uvjete, nemogućnost ostvarenja vlastitih potencijala i unaprjeđenja, depopulaciju, lošu infrastrukturu i izoliranost. Iako naši sugovornici velikim nedostatkom ruralnih područja smatraju nedostatak poslovnih prilika, istraživanjem smo utvrdili kako ne smatraju svi mladi manjak posla najvećim nedostatkom života na selu, već su naprotiv naveli druge elemente kvalitete života za koje su uskraćeni stanovanjem na selu. Jednako važni nedostaci su i loša društvena infrastruktura te nedostatak kulturnih i društvenih sadržaja, što je motiv koji se ponavljao u svim intervjuima. Sugovornici smatraju kako je izrazito loša prometna povezanost te da su sela prometno izolirana što je istaknuto i u prijašnjim istraživanjima (Žutinić i sur., 2010.; Žutinić i Bokan, 2008).

Naši sugovornici kritični su i prema pretjeranoj oslonjenosti na turizam, zbog njegova sezonskog karaktera, što primjećuju i mladi u istraživanju Bušljete Tonković i Puđak (2021) gdje mladi turizam vide kao priliku za razvoj sredine i zapošljavanje mladih, ali istovremeno smatraju kako se gospodarstvo ruralnog područja ne smije osloniti na samo jednu gospodarsku djelatnost.

Pretjerana konzumacija alkohola se istaknula kao problem u pojedinim ruralnim zajednicama. U istraživanju Žutinić i sur. (2010) mladi su pozitivnim naveli manju stopu kriminala i smanjenju sklonost alkoholizmu i drogi u usporedbi s gradovima, no u našem

istraživanju, iako naglašavaju sigurnost zajednice i nisku stopu kriminala, sugovornici ističu problem alkoholizma koji se javlja među mladima u njihovim ruralnim zajednicama.

Prijašnja istraživanja (Žutinić i Bokan, 2008.; Grgić i sur., 2010.; Žutinić i sur., 2010) u Hrvatskoj su pokazala kako mladi navode prirodu, okoliš i mir kao pozitivne strane života na selu. Našim istraživanjem potvrdili smo gotovo iste prednosti, uz neke nove navode, vezane za proizvodnju vlastite hrane. Ova prednost života na selu se rijetko navodi i kroz prijašnja istraživanja nije se posebno isticala. Možemo pretpostaviti da su društvene krize posljednjih godina (klimatska kriza, pandemija COVID-19, rat u Ukrajini) potaknule osviještenost o važnosti proizvodnje hrane i samoodrživosti, što se može odraziti i na osobnu neovisnost o kupovini hrane. Priroda i okoliš su za sugovornike našeg istraživanja najveća prednost života na selu i to je ono što ih veže za život na tom mjestu. Sugovornici ističu kako ljudi na selu imaju i više slobode. Dakle, na selu ljudi imaju više slobodnog prostora, imaju vlastite nekretnine i dvorišta gdje se nesmetano mogu kretati. Također, pozitivnim ističu međuljudske odnose i dobru komunikaciju u selu navodeći kako je njihova zajednica izrazito druželjubiva. Osim toga, pozitivnim smatraju brojna poznanstva koja čine zajednicu povezanom i sigurnom.

Mišljenja mladih o kvaliteti života u njihovim ruralnim zajednicama podijeljena su, što možemo pripisati relativno velikim razlikama u razvijenosti pojedinih općina. Naši sugovornici u pojedinim općinama primjećuju pomake u razvijenosti po pitanju ulaganja u infrastrukturu, organizacije društvenih aktivnosti te revitalizacije udruga. U pojedinim općinama, konkretno Draganić i Barilović, povećava se broj doseljenika što može biti

pokazatelj kvalitete upravljanja zajednicom. Nadalje, prijašnja istraživanja (Žutinić i Bokan, 2008.; Grgić i sur., 2010.; Žutinić i sur., 2010) ukazala su na loše obrazovne mogućnosti na selu, a to na određen način potvrđuje i ovo istraživanje. Naši su sugovornici kritični prema školama, obrazovnim programima i opremljenosti škola.

Za kraj možemo reći da mladi ljudi u ruralnom području Karlovačke županije imaju vrlo jasnu predodžbu o nedostacima života na selu, ali i jasne stavove o prednostima koje selo pruža. Ipak, koliko god je vidljiva privrženost mladih svojim lokalnim ruralnim zajednicama, ne smije se zanemariti atmosfera depopulacije i napuštanja sela koja zacijelo utječe i na mjerljivu kvalitetu života, ali i na osjećaj (bez) perspektivnosti među mladima u ruralu.

Lokalne bi zajednice kulturnim politikama trebale raditi na tomu da osiguraju mladima više društvenih sadržaja, da potiču i osnaže mlade na civilni pa i politički angažman u lokalnim zajednicama, da potaknu osnivanje udruga za mlade koje bi bile orijentirane na interese mladih. Također, trebalo bi se raditi na tomu da se osigura bolja prometna povezanost s gradovima, posebno adekvatan i priuštiv javni prijevoz koji bi smanjio izoliranost ruralnih zajednica. Što se tiče obrazovanja i poslovnih mogućnosti u općinama Karlovačke županije, one su različite. Sugovornici se slažu da je premali broj srednjih škola i da je loš izbor smjerova zbog čega mladi gravitiraju prema većim gradovima. Također, većina škola loše je opremljena i nedostaje im sadržaja. Suvremena zanimanja i poticanje poduzetništva kroz strukovne škole neke su od strategija kojima bi se moglo potaknuti mlade na samozapošljavanje u ruralnom području. Također, jedna od posebnih politika u ruralu trebala bi biti stambena politika kojom bi se mladima moglo pomoći u stjecanju stambenog

prostora. Uz to, važno je u lokalnim zajednicama osigurati dovoljno mjesta u vrtićima što je neophodno mladim obiteljima. Na koncu, one ruralne zajednice koje imaju za cilj poticati mlade da ostanu i doseljavaju, trebale bi se usmjeriti na iskorjenjivanje nepovjerenja u mlade koje je ovim istraživanjem istaknuto, jer mladi trebaju potpunu potporu cijele zajednice kako bi ostvarili svoje potencijale, postali uključeni i produktivni članovi svojih zajednica te nositelji lokalnog razvoja.

LITERATURA

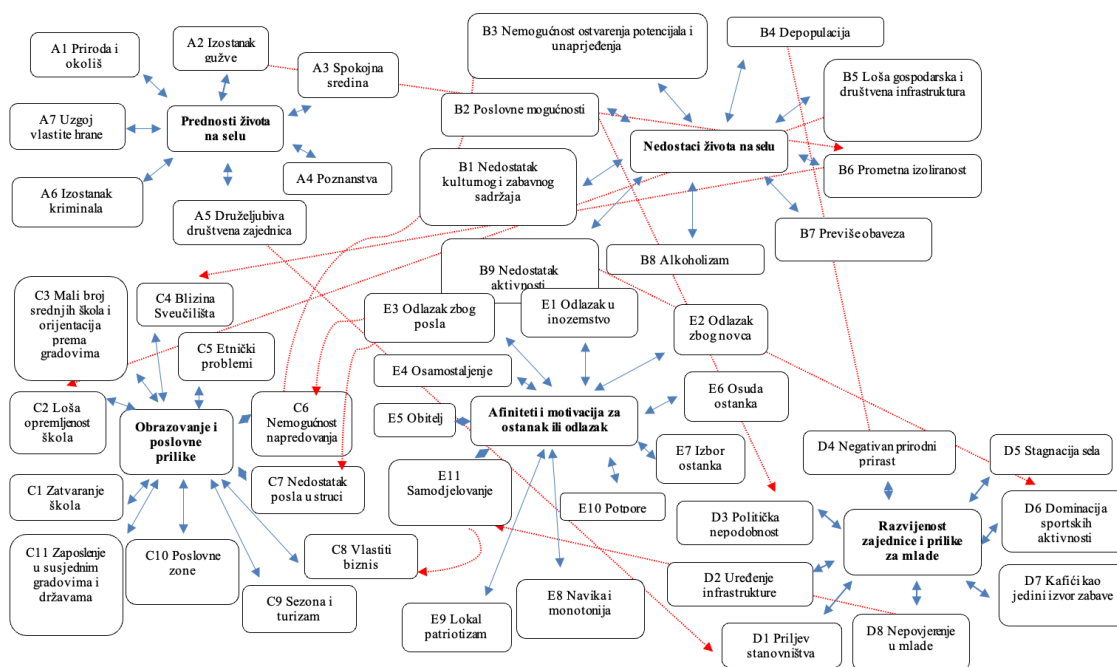
- Bušljeta Tonković A., Puđak J. (2021). Organizacije mladih i za mlade u ruralnoj Hrvatskoj: studija slučaja Ličko-senjske i Zadarske županije. Zagreb-Novı Sad: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Grgić I., Žimbrek T., Tratnik M. (2010). Čimbenici iseljavanja seoskog pučanstva. *Agronomski glasnik*, 72 (2-3): 143-162.
- Kuzmić T., Šimac B., Trako Poljak T. (2021). Za ili protiv života na selu? Stavovi visokoobrazovanih mladih ljudi o životu u hrvatskim ruralnim područjima. *Sociologija i prostor*, 59(2): 247-272.
- Woods M. (2020). Ruralna geografija: procesi, odjeci i iskustva u ruralnom restrukturiranju. Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zagreb.
- Žutinić Đ., Bokan N. (2008). Selo – slobodan izbor ili sudbina mladih na selu (studija o seoskoj zajednici Vođinci). *Sociologija i prostor*, 46(2): 143-160.
- Žutinić Đ., Kovačić D., Grgić I., Markovina J. (2010). Percepcija kvalitete življenja i namjere odlaska iz ruralnih sredina. *Društvena istraživanja*, 19(1-2): 137-159.

The issue of youth stay and subsistence in rural areas

ABSTRACT

The rural youth out-migration is a long-term cause of depopulation that leads to a significant devitalization of rural areas, which increasingly affects rural areas in Croatia. As a result, young people, as a necessary resource of rural communities, are becoming an increasingly vulnerable social group. Karlovac County is predominantly rural and is subject to an exodus of young people. The aim of this work is to determine the satisfaction of young people with rural life in Karlovac County, and to determine their motives for staying or leaving the countryside. Qualitative research was conducted in 2022, and we collected data using the interview method on a sample of young people from 15 municipalities/cities of Karlovac County. The results of the research showed that young people tend to emigrate due to lack of work and the inability to realize their own potential. Also, the results show that the quality of life in the municipalities is different, and young people have a sense of attachment to the village, which is why they often choose to stay there.

Key words: youth, rural areas, life quality, migration tendencies, rural out-migration

Slika 1. Kodna shema klasifikacije odgovora